

Kiekvienas Dievo žodis yra tyras; Jis yra skydas tiems, kurie juo pasitiki. /Pat 30, 5/

2009 m. spalio Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 7 (95)
Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn.

Spalio 31 - Reformacijos diena!

Niekas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kuris jau padėtas, tai yra Jėzus Kristus. (1 Korintiečiams 3,11)

wihatt@ecrap.uordpress.com

Liuteris ant Witenbergo bažnyčios durų kala 95 tezes.

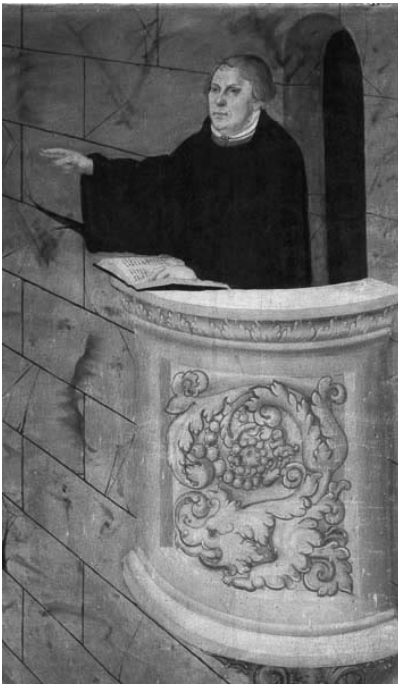
Reformacija neturi nei dienos, nei metų istorinės pradžios. Niekas už ją negavo autoriaus honoraro ir nesaugomos jos autorinės teisės. Ir ji negali būti susieta su jokia istorinio herojaus pavarde. Reformacijos Dieną minint galime minėti tik vieną svarbiausią vardą - Jėzaus Kristaus vardą. Ir kalbėti tik apie vieną Kristaus Surinkimą - Bažny-

čią, jo nuotaką. Nes tik viena yra jėga, pajėgianti išlaikyti ją skaisčią ir vertą savo jaunikio - tai Šventoji Dvasia. Ją Viešpatys panorėjo apgyvendinti, per savo Žodį, moliniuose induose - mirtingųjų kūnuose. Jų prote ir širdyse. Tuomet jų tikėjimo liepsna tapo kaitresnė už viduramžių laužų liepsnas. Jų valia virto kietesnė už riterių kalavijus.

Tarsi smauglys, piktasis, nepaliovė tykoti net Viešpaties išrinktųjų: jėga ar vilionėmis - viduramžių persekiojimais, vėliau, švietimo amžiaus svaigulio ir socialinių utopijų sapnais. Kodėl jis turėtų ir šiandien liautis toliau vilioti Dievo žmones patogumų ir geroviško savivartojimo iliuzijomis? Jei jis negali nuversti Pamato, tai ką gali toks neprietelius padaryti? Pabandyti nuo jo nutempti naivų šio laikmečio - gyvenimo kelevių!

Mielas Broli, miela Sese, teesie ši evangelikų plačiai pasaulyje minima Reformacijos Diena - tavo ir mano padėkos diena už tikėjimo kankinių liudijimą ateinančioms kartoms. Už perspėjimą būti drąsiems ir budriems. Tepadrąsina tikėjimo vyrų ir moterų praeities liudijimas saugoti jų palikimą. Gautą brangų paveldą iš tikėjimo protėvių. Jį privalome perduoti savo ateities kartų mylimiesiems. Perduoti gyvenimo po šia saule savo vietą kitiems, dar augantiems ant mūsų rankų ir ateinantiems. Perduoti vietą ant to pamato, kuris jau padėtas nuo amžių ir per amžius. Tekyla iš širdies šią dieną mūsų bendra malda Dangiškajam Viešpačiui:

O visokio gailėstingumo Tėve, kuris sau šventą surinkimą per savo Žodį ir Šventąją Dvasią įkuri ir išlaikai. Mes tave meldžiame, išlaikyk savo mažąją kaimenę prie tikros ir išganingos tiesos ir prie tikrų savo šventų sakramentų - dieviškųjų ženklų šventimo. Apsaugok savo krikščionių laivelį virš šėlstančių jūros bangų, idant nepaskestų ir nepražūtų. Duok tavo Bažnyčiai stipriai ir nepajudinamai stovėti ant to pamato, kurį Pats padėjai. Imk mus, savo avis, į savo globą, idant niekas mūsų neištrauktų iš

g/its.com

Liuteris sako pamokslą Witenbergo bažnyčioje

tavo rankos. Savo Žodžiui - neišblėstančiai šviesai mūsų širdyse neleisk išblėsti. Išlaikyk šiame pasaulyje savo Bažnyčią, kuri Tave tikrai pažintų, Tavimi pasitikėtų, garbintų ir Tau šventai tarnautų. Pavadink į savo pulką tuos, kurie klaidžioja gyvenimo labirintuose, savo klaidose. Surask prapuolusius, kaip gerasis Ganytojas, gydyk nuodėmių sužeistus. Pašvėsk mus tavo tiesoje, idant mes savo nedoru gyvenimu nepadarytume tavo Bažnyčiai gėdos. Leisk pagal tikrą tavo mokslą gyventi, geros ir piktosios dienose išpažinti Evangeliską tikėjimą žodžiais ir darbais. Pažvelk maloningai į savo vynuogyną, kurį Tu per Jėzų Kristų pasodinai ir palaiminai. Viešpatie, Tu – mūsų tvirčiausia apsaugos pilis! Apgink mus nuo kreivų dvasinių mokymų, stiprink ir tvirtink savo tiesoje. Tau teesie šlovė per amžius. Amen.

(Malda 98 iš Giesmyno su maldų priedu Lietuvos evangelikų reformatų parapijoms, 1910, Vilnius (tekstas redaguotas 2009, Biržai))

Viešpaties ramybė teaplanko Jūsų širdis ir protus.

**Jūsų Dievo Žodžio tarnas,
kun. Rimas Mikalauskas, gen.
superintendentas**

Renginiai JONO KALVINO 500 gimimo metinių jubiliejui

Vaidinimas „Liepsnojanti Kalvino Ženeva“ prie Reformatų sienos

Didžiojo reformatoriaus Jono Kalvino jubiliejaus svarbus akcentas buvo išpūdingas teatralizuotas vaidinimas „Liepsnojanti Kalvino Ženeva“ Šveicarijoje, Ženevoje, Bastiono Parke, kur gali tilpti 1500 žiūrovų. Scena, pastatyta priešais Reformatų sieną, – puiki vieta 500-osioms Kalvino gimimo metinėms paminėti. Autorius - Michel Beretti, režisierius Franėois Rochaix,

vaidino dvylika aktorių.

Siužeto linija vingiuoja per įvairius įvykius: Kalvino susidūrimas su reformuota Ženeva, intensyvūs nesutarimai mieste, įvairių partijų iškilimas, atėjimas ir paneigimas; politinės kovos ir ko norėta jomis pasiekti.

„V.r.ž.“inf.

2009 Kalvino metų kalendorius. SPALIS

Užrašas: Don Migelis de Servetas ir nepakantumo (netolerancijos) malūnai.

Jono Kalvino teologijos recepcija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos karalystėje

Tokia tema rugsėjo 24 d. Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos mažojoje salėje, skaitė paskaitą LERB kunigas, teologijos daktaras Kęstutis Daugirdas, pastaruoju metu dėstantis Bažnyčios istoriją Johano Gutenbergo universitete, Mainco mieste, Vokietijoje.

Vakarą pradėjo Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos, kuri ir organizavo Vilniaus visuomenei didžiojo reformatoriaus Jono Kalvino 500 gimimo metinių jubiliejui skirtą renginį, pirmininkas habil. dr. Sigitas Kregždė. Jis Draugijos vardu pasveikino renginio dalyvius ir pristatė prelegentą, dr. Kęstutį Daugirdą, pasidžiaugė, kad pranešėjas sutiko pasidalyti savo sukaupta medžiaga apie Kalviną su vilniečiais. Pranešėją, kolegą kunigą sveikino ir suskubęs atvykti iš Biržų LERB gen. superintendentas, kun. Rimas Mikalauskas. Renginio pirmoje dalyje dalyvavęs Lietuvos Biblijos draugijos prezidentas, Romos katalikų kunigas Vaclovas Aliulis pasidžiaugė prelegento gražia lietuvių kalba, tiksliais terminais.

Dr. Kęstutis Daugirdas pranešimą pradėjo refleksija apie Kalvino kaip istorinės asmenybės svarbą bei pasirinktos temos gai-

rių apibrėžimu: Kalvino idėjų ir mokymo sklaidą Lietuvos DK ir Lenkijos karalystėje XIV a. 6 - 8 dešimtmečiais galima geriausiai iliustruoti rekonstruojant tai, kaip šioje Europos dalyje buvo priimamas ypač daug diskusijų sukėles jo mokymas apie Viešpaties Vakarienę.

Pranešėjas išskyrė tris šio mokymo recepcijos formas: (1) pozityvią Kalvino teologijos recepciją ir jos įtvirtinimą Lietuvos reformatų Bažnyčioje (1558 m. Simonas Zacijus Vilniuje įveda Kalvino mokymą apie Eucharistiją); (2) nutrūkusį Kalvino teologijos įsisavinimą antitrinitorių Bažnyčioje, taip vadinamoje ecclesia reformata minor (1579 m. Krokuvoje apsigyvenusio italų teologo Fausto Socino pastangomis Kalvino mokymas apie Viešpaties Vakarienę pakeičiamas Cvinglio samprata. Pastaba: Pagal Liuterio mokymą Kristus Šv. Vakarienės metu esti

kaip asmuo realiai su komunikantais. Tuo tarpu pagal Cvinglio sampratą Viešpaties Vakarienė tėra paprastas tikėjimo išpažinimo aktas, kurio metu tikintieji pamini Kristaus mokymą ir kančią. Kalvinas propagavo tarpinį variantą tarp šių dviejų sampratų: jo supratimu Kristus esti su jį mininčiais komunikantais Dvasios veikime.); (3) negatyvią jėzuitų kontroversinės teologijos atstovų reakciją į Kalvino mokymą. Pastarąją formą pranešėjas susiejo su Vilniuje įsteigta (1569) jėzuitų kolegija ir vėliau (1579) – universitetu, kuomet katalikų teologai pradėjo vystyti vis aštresnę polemiką su evangelikų teologais.

Pranešime taip pat buvo paminėtas ir XVI a. žymiausias Lietuvos reformatų raštijos atstovas, ilgametis Vilniaus vaivados ir LDK Didžiojo kanclerio Mikalojaus Radvilos Rudojo sekretorius Andrius Volanas, rašęs lotynų kal-

Prof. S. Kregždė (stovi) sveikina susirinkusius. Dr. K. Daugirdas (sėdi) ruošiasi skaityti pranešimą nukelta į 4 p. ►

ba. Andriaus Volano tema kun. dr. K. Daugirdas apsigynė daktaro disertaciją, kurią šiais metais Vokietijos Reformuoto protestantizmo istorijos draugija (Gesellschaft für die Geschichte des reformierten Protestantismus) apdovanojo žinomo Bonn universiteto bažnyčios istorijos profesoriaus J. F. Gerhard Goeters vardo premija.

Tyrinėjimus pasirinkta tema sunkina tai, kad Lietuvos reformatų Bažnyčios *Unitas Lithuaniae* pirmųjų Sinodų kanonai ir memorialai, kita istorinė medžiaga neišliko išdavoje religinių neramumų XVI a. pab. – XVII a. pradžioje, kai liepsnose žuvo bažnyčios archyvas. Nepaisant to, tiek kitų šalių, tiek Lietuvos bibliotekose bei jų archyvuose yra išlikę kiti šaltiniai: knygos, laišakai, testamentai. Jais pranešėjas dr. K. Daugirdas ir grindė savo darbą bei pranešimą.

Po paskaitos dr. K. Daugirdas sulaukė daugybės klausimų, užsimezgė aktyvi diskusija, kuriai pasibaigus prelegentui oficialiai padėkos žodį tarė Lietuvos mokslų akademijos Mokslininkų rūmų direktorė Aldona Daučiūnienė. Savo šiltą asmeninę padėką jam išreiškė ir aktyvūs Vilniaus reformatų parapijos nariai.

Į renginį kaip niekad gausiai buvo susirinkę ne tik Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos, bet ir Karališkosios Lietuvos bajorų sąjungos ir biržiečių klubo „Krivulė“ nariai, reformatai iš Vilniaus, Kauno ir Biržų. Paskaitą savo buvimu taip pat pagerbė Vilniaus universiteto Švietimo politikos centro vadovė bei Lietuvos prezidentės patarėja Virginija Būdienė, kiti Vilniaus profesoriai bei intelektualai.

Renginys baigėsi klasikinėmis bei senovinėmis evangelinėmis giesmėmis, kurias stilingai atliko Vilniaus evangelikų reformatų choras „Giesmė“, vadovaujamas choro vadovės ir dirigentės Janinos Pamarnackienės.

„V.r.ž.“ inf.

Jono Kalvino atminimui - lietuviški akcentai Varšuvoje

2009 metų spalio 14 dienos mokslinė teologinė konferencija ir iškilmingomis pamaldomis buvo užbaigti Lenkijoje Jono Kalvino mokymo atminimui skirti renginiai.

Iš Lietuvos į Varšuvą dalyvauti iškilmėse buvo nuvykę Vilniaus ev. reformatų choras „Giesmė“, vadovaujamas chormeisterės Janinos Pamarnackienės, Bažnyčios jaunimo vadovų delegacija ir Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos prezidentė dr. Renata Bareikienė su generaliniu superintendentu kun. Rimu Mikalausku.

Lietuvių delegacija savo viešnagę Varšuvoje pradėjo lietuviškomis pamaldomis Varšuvos evangelikų reformatų bažnyčioje. Po jų šeiminkai visus pavaišino vakariene. Jaunimo vadovai pasiliko gyventi gražiai atnaujintuose ir įrengtuose parapijos namuose, kur su vietos parapijos jaunimu ir jų vadovais turėjo savo vizito programą. Šeiminkai svečius supažindino su evangelikų reformatų gyvenimu Varšuvoje ir, nors pasitaikė itin prastas oras, pavežiojo po Lenkijos sostinę - Varšuvą, parodė jos svarbiausius istorinius, architektūrinius paminklus. „Giesmės“ choristus pas save pasiėmė gyventi ir globojo Varšuvos kamerinio reformatų choro nariai. Kun. R. Mikalauskas buvo apgyvendintas kartu su kitais konferencijos svečiais Varšuvos ev. liuteronų šv. Trejybės parapijos svečių namuose. Konferencijos dieną Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos prezidentė dr. R. Bareikienė ir kun. R. Mikalauskas dalyvavo mokslinėje konferencijoje – J. Kalvino 500 gimimo metinių paminėjime. Joje pranešimus skaitė svečiai iš Anglijos, Italijos ir Prancūzijos bei vietiniai pranešėjai. Pranešimų tekstai ateityje bus paskelbti atskirame leidinyje. Pati konferencija vyko Varšuvos krikščioniškos teologijos akademijos patalpose, jos didžiojoje salėje, kuri yra ir Lenkijos ev. liuteronų Sinodo susirinkimų salė, priklausanti Lenkijos ev. liuteronų

Varšuvos reformatų bažnyčia

Bažnyčiai. Konferencijos metu kun. R. Mikalauskas buvo pakviestas interviu Lenkijos TV „Polonijos“ kanalui. Vakare visi susirinko Varšuvos evangelikų reformatų bažnyčioje.

Iškilmingoms pamaldoms vadovavo vyskupas kun. Marek Izdebski. Jų antroje liturgijos dalyje giedojo Varšuvos ev. reformatų parapijos kamerinis ir Vilniaus evangelikų reformatų „Giesmės“ choras.

Lenkų kameriniame ERP (ev. reformatų parapijos) chore dainuoja apie 20 vidutinio amžiaus įvairių profesijų ir skirtingo muzikinio išsilavinimo choristų. Jiems nuo įkūrimo pradžios jau 18 metų vadovauja Varšuvos F. Šopeno muzikos akademijos absolventas Pavelas Hrušvickis (Pawel Hruszwicki). Choro repertuare – Lasso, Palestrinos, Bacho, Purcell, Haydno, Stravinskio, Barber ir kitų, mažiau žinomų, bet naujai „atrastų“ kompozitorių kūriniai, taip pat lenkų chorinė literatūra. Nemaža repertuaro dalis – XVI a. reformatų giesmės prancūzų kalba, kurias choras, išsivertęs į gimtąją kalbą, didžiųjų bažnyčios švenčių pamaldose gieda

Choras Varšuvos reformatų bažnyčioje

prancūziškai ar lenkiškai. Choro vadovas ir choras – labai aktyvūs, nuolat dalyvauja chorinės muzikos festivaliuose, konkursuose, meistriskumo kursuose Lenkijoje ir užsienyje. Kiekvienais metais choras organizuoja vasaros stovyklą sau ir savo šeimų nariams: kol choristai repetuoja (po 8 val. per dieną), vyrai/žmonos ir vaikai iškylauja gamtoje. Dviejų savaitių intensyvią darbą vainikuoja viešas koncertas.

Kalvino jubiliejinių metų užbaigimo iškilmėse lenkų kamerinis choras giedojo Cyprian Bazylik (1535 – 1600), Maciej Rybinski (1566-1612), Vaclovo Šamotuliečio (1524-1560), Loys Bourgeois (1510-1561), Claude Le Jeune (1530-1600), Jan P.Sweelinck (1562-1621) bei XVI a. nežinomo autoriaus kūrinis.

Vilniaus reformatų choras „Giesmė“ prieš klausytojus išėjo su giesme „Laudate omnes gentes“, po to giedojo XV a. nežinomo autoriaus „Dievui padėkokim“, M.Mažvydo „Gyvenimą tas turės“, H. Purcell „Glory be to the Father“, V. Jakubėno „Tyloj Tu švenčiamasis“, V.K. Banaičio „Jėzau, mielas, kaip sakyta“, R.Šliužinsko harmonizuotą „Tave mylėsiu“, P.Appleford „Living Lord“. Koncertą papuošė M.K.Čiurlionio preliudas, kurį atliko vargonininkė Diana Encienė. „Giesmė“ pasirodymą užbaigė kūriniais su vargonais: G. Gunsenheimer'io duetu iš kantatos „Tvirčiausia apsaugos pilis“ (solistai Vilgailė Striu-

žaitė, Rasa Mikalajūnienė, Martynas Čiuprinskas, Evaldas Tamariūnas), J. Rutter „Žvelk į pasaulį“ ir himnu, sukurtu Kalvino jubiliejiniams metams, - G. Scheer „People of the Lord“ (Viešpaties tauta).

Pamaldų koncertą užbaigė abu – Varšuvos ir Vilniaus – reformatų chorai Taize giesme „Jubiliate Deo“, diriguojant Varšuvos choro vadovui Pavelui Hrušvickiui.

Pamaldose ir koncerto metu Jono Kalvino tekstų fragmentus skaitė dr. Kšištofas Doroš. Varšuvos ev. reformatų bažnyčios pamaldų liturgijoje dalyvavo šių Lenkijos Bažnyčių atstovai: Romos katalikų, Senųjų katalikų marijavitų, Stačiatikių, Evangelikų liuteronų, Evangelikų metodistų, Adventistų ir Evangelikų reformatų.

Taip pat, be Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios delegacijos, buvo pakviesti ir dalyvavo Jono Kalvino 500 metų jubiliejaus baigiamuosiuose renginiuose seseriškų užsienio Bažnyčių atstovai iš Nyderlandų protestantiškos Bažnyčios, Anglijos ir Velso jungtinės reformuotos Bažnyčios, Šveicarijos reformatų Bažnyčios, Vestfalijos evangelikų Bažnyčios (Vokietija), Hesjos ir Nassau evangelikų Bažnyčios (Vokietija), Lipės reformatų Bažnyčios (Vokietija), Italijos reformatų (valdiečių) Bažnyčios, Čekų brolių evangeliškos Bažnyčios Čekijoje, Baltarusijos baptistų - reformatų Bažnyčios, Reino evangelikų Bažnyčios (Vokietija), Austrijos reformatų Bažnyčios.

Kitą rytą vilniečiai atsisveikino su atėjusiais išlydėti šeiminkais ir leidosi į kelionę namo. Kelionė atgal į Vilnių neprailgo: svarbiausias konferencijos mintis persakė delegacijos vadovas Lietuvos generalinis superintendentas kun. Rimas Mikalauskas, kuris mielai leidosi į atrodė niekada nesibaigiančias diskusijas teologinėmis temomis; chorui už puikų pasirodymą dėkojo LERB Konsistorijos prezidentė kurt. Renata Bareikienė bei choro vadovė Janina Pamarnackienė. Jaunimo vardu kelionės rezultatus – užmegzti draugystės ryšiai su lenkų reformatų jaunimu, sutarta dėl ateities bendrų darbų - apžvelgė Merūnas Jukonis.

„V.r.ž.“ inf.

Paskutinė nuotrauka Varšuvoje

Apie reformatams brangias vietas ir datas

2009 m. rugsėjo 18-27 dienomis vyko kasmetiniai Europos Tarybos programos „Europos paveldo dienos“ renginiai. Šių metų tema „Europa, bendras paveldas. Istoriją kuriame kartu“ siejama su Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimu, siekiant pristatyti Lietuvą kaip daugiakultūrę valstybę. Europos paveldo dienų metu vyko glaudžiai su Lietuvos istorija susijusių etninių ir religinių bendrijų (stačiatikių, sentikių, rusų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių, žydų, totorių, karaimų ir kt.) paveldą liudijantys renginiai: kultūros paveldo objektų lankymas, pažintinės išvykos, viešosios paskaitos, dokumentinių filmų peržiūros bei parodos. Renginius koordinavo ir organizavo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos kartu su miestų ir rajonų savivaldybėmis.

„Europos paveldo dienų“ lankytojai įvairiuose Lietuvos miestuose turėjo galimybės sudalyvauti net 40 ekskursijų, išklaudyti 24 paskaitas, aplankyti daugiau nei 20 parodų, pamatyti režisierės Janinos Lapinskaitės specialiai šioms dienoms sukurtą filmą „Istoriją kuriame kartu“.

Pasak Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Tarptautinių ryšių su visuomene ir edukacijos skyriaus vedėjo Alfredo Jomanto, tai „buvo pažintinė programa, kad žmonės išeitų, pažūrėtų ir suprastų kultūros paveldą, kurį turime. Sužinotų, iš kur, kaip ir kodėl jis atsirado, kad taptų natūralia mūsų dalimi“.

Rugsėjo 21 d. sostinės gyven-

tojai ir svečiai turėjo unikalią galimybę susipažinti su evangelikų reformatų kultūros paveldu. Susirinkta Vilniuje, Pylimo gatvėje esančiame Reformatų skvere, sovietmečiu brutaliai suniokotų evangelikų reformatų kapinių vietoje, kur 1996 m. gegužės 11 d. buvo atidengtas paminklinis akmuo su užrašu: „Čia, buvusiose kapinėse, bus pastatytas paminklas XVI a. Lietuvos Reformacijos pradininkams“.

Pasak istorinių šaltinių, evangelikai reformatai šioje teritorijoje įsikūrė 1640 metais, kai dėl nesutarimų su katalikais buvo iškelti už miesto gynybinės sienos, kur buvo jų kapinės. 19 amžiuje priešais dabartinį skverą buvo pastatyta

mūrinė vėlyvojo klasicizmo stiliaus ev. reformatų bažnyčia. Nugriovus senąją medinę bažnyčią, stovėjusią šalia kapinių, Reformatų skvero teritorija nesikeitė iki Antrojo pasaulinio karo. Ilgą laiką čia stovėjo vertinga vėlyvojo baroko stiliaus Šreterių šeimos koplytėlė – mauzoliejus. 1983 metais, statant paminklą „Tarybiniam partizanams ir pogrindininkams“, buvo nugriauta koplytėlės antžeminė dalis, suniokotos senosios beveik 500 metų senumo reformatų kapinės.

Kun. Raimondas Stankevičius taip pat išsamiai papasakojo apie buvusius kultūros paminklus, kurie, deja, neišliko iki mūsų dienų.

Reformatų kultūrinis, istorinis ir dvasinis paveldas Vilniaus mieste

Kunigo Raimondo Stankevičiaus papasakota Europos paveldo dienų išvykoje rugsėjo 21 d.

Susirinkę priešais Evangelikų reformatų bažnyčią ir prieš pradėdami kalbėti apie reformatų kultūrinį, istorinį bei dvasinį paveldą Vilniaus mieste ir Lietuvoje, negalime nepaminėti ir pagrindinių reformatų istorinių asmenybių – Radvilų giminės. Tai galingiausia Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės didikų šeima, vadovavusi XVI – XVIII a. Lietuvos valstybiniam ir politiniam gyvenimui. Tiesa, ne visi Radvilos liko reformatų išpažinime, Biržų – Dubingių linijoje vyravo reformatai, Nesvyžiaus – katalikai.

Radvilos sostinėje turėjo apie devynias puošnias rezidencijas. Radvilų jurisdikcija Vilniuje buvo

pati didžiausia. Pirmąsias žemes jurisdikcijos teisėmis Radviloms 1441 metais suteikė Kazimieras Jogailaitis. Radvilų jurisdikcija sudarė kompaktišką teritoriją, kuri rytuose ribojosi su Vilnelės žiotimis, o toliau ėjo kairiuoju Neries krantu iki kapitulos Panerių dvaro su visomis Lukiškėmis ir jų šilu (dabartiniu Vingio parku). Pietuose Radvilų jurisdikcija apėmė Odminių, Totorių, siekė Trakų gatvės šiaurinę pusę ir toliau tęsėsi palei kelią į Trakus iki to paties kapitulos Panerių dvaro. Dešiniajame Neries krante Radvilų jurisdikcija prasidėjo į vakarus nuo kelio į Verkius ir apėmė visas Šnipiškes,

Saltoniškes, Žvėryną, Pilaite, Šeškinę ir Karoliniškes.

Norėčiau paminėti trečiąją Radvilų rezidenciją, kuri stovėjo tarp Puškorių priemiesčio ir Neries upės kiek į vakarus nuo Žemutinės pilies. Čia savo dvarą turėjo Jurgis Radvila (1480-1541) ir jo vaikai Mikalojus Radvila Rudasis (1515-1584) ir Barbora Radvilaitė (1520-1551), ištaingiuose rūmų soduose susitikinęsusi su didžiuoju kunigaikščiu Žygimantu Augustu. Šie rūmai buvo Biržų-Dubingių Radvilų pagrindinė rezidencija iki paskutiniosios jų paveldėtojos Liudvikos Karolinos Radvilaitės (1667-1695).

Pirmieji Biblijos vertimai

Istoriniai šaltiniai pateikia ne daug duomenų apie pirmuosius Biblijos vertimus į gimtąsias Europos tautų kalbas. XII a. viduryje šiandieninės Prancūzijos pietuose, seniau vadintos Langedoku, atsitaro katarai ir valdiečiai, pirmieji pradėję versti Bibliją. Savo apeigose jie naudojo į vietinius dialektus išverstas kai kurias Biblijos dalis, pirmiausia Evangeliją pagal Joną.

Valdiečių judėjimą pradėjo Liono pirklys Petras Valdo, atsivertęs 1176 m. Savo šalininkus jis ragino skaityti Biblijos fragmentus ir kitus jų mokytį. Dažniausiai sekmadienių pamaldų metu valdiečiai skaitydavo Evangelijų ar Apreiškimo knygos ištraukas.

Neabejotina, jog Rašto vertimų iniciatyva priklausė valdiečiams. Būtent jie parengė Biblijos vertimus į provansalų, katalonų, vokiečių kalbą, toskanų dialektą ir galbūt prancūzų. 1150-1250 m. intensyviausias vertimų arealas apėmė Viduržemio jūros pakrantę, pradedant nuo Šiaurės Ispanijos iki Šiaurės Italijos. Greitas gimtųjų kalbų vystymasis skatino tautinės savimones augimą, kas savo

ruožtu vedė prie tautinių Biblijos vertimų.

Katarai valdiečių įtakoje taip pat pradėjo gilintis į Šventąjį Raštą.

Oficiali bažnyčia dėjo pastangas, siekdama sulaikyti Petrą Valdo ir jo šalininkus ortodoksijos rėmuose – tiek organizacijos, tiek tikėjimo klausimais. Šie mėginimai nieko nedavė. Vietinės bažnyčios teigė, kad valdiečių Biblijos vertimai peržengė dvasininkijos kompetencijos ribas. Galop Valdo buvo apkaltintas erezijos skleidimu. Visi jo šalininkai pavadinti eretikais ir pradėti persekioti ką tik susikūrusios inkvizicijos.

XIII a. pietinės Prancūzijos inkvizitorius Stefanus Burbonas teigia, kad bažnytinė valdžia tais laikais bet kokias individualias Biblijos studijas tapatino su erezija ir krikščioniškų tiesų atmetimu: „Ženkla, pagal kuriuos atpažįstamas eretikas, yra tokie: pirma – jie sąmoningai ir savavališkai pasisavina pamokslavimo ir švento mokslo skelbimo teisę <...> pirmiausia Evangelijų ir kitų NT knygų. Mokosi jas atmintinai liau-

dies kalba ir murma vienas kitam. Jis pasakoja, kad matė vieną jauną karvių piemenį, kuris gimtąja kalba atmintinai išmoko keturiasdešimt sekmadienių Evangelijų ištraukų, nes gyveno vieno valdiečio namuose: „Buvau sutikęs pasauliečių, taip palinkusių į tuos mokslus, kad galėjo iš atminties tiksliai pakartoti daug Evangelijos fragmentų, pavyzdžiui, Mato ar Luko, o ypač jose užrašytus Viešpaties žodžius.“ Biblijos žinojimas atmintinai tuo metu laikytas baisia nuodėme.

Iš dr. Deimanto Karvelio straipsnio www.spauda.lt

◀ atkelta iš 6 p.

Ta proga, kad mes šiuo metu esame buvusiose reformatų kapinėse, norėčiau paskaityti ištrauką iš išlikusio Vilniaus kašteliono Jonušo Radvilos Rokošininko (1579-1620) laidotuvių aprašymo:

„Velionis buvo pašarvotas jo didžiuosiuose mūro rūmuose, antrame kambaryje, prieš didžiąją valgomąją salę, kurios visos sienos, lubos ir grindys buvo išklotos juoda gelumbe; iš jo dvaro gedulo eisena traukė Bernardinų gatve pro Žemutinę pilį“.

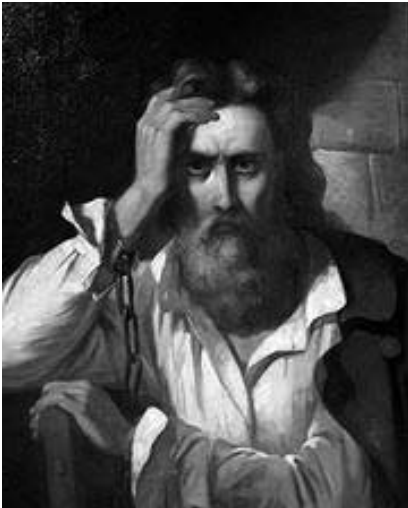
Šiuose rūmuose Boguslavo Radvilos buvo surinkta gausi vertingų dailės kūrinių kolekcija - 2602 paveiksai, kuriuos B.Radvila 1655 m. evakavo į Karaliaučių ir tik nedidelę jų dalis išliko Nesvyžiuje.

Prisiminimai apie reformatą Simoną Konarskį

Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija (toliau Draugija) spalio 29-ąją miestelėnus ir sostinės svečius sukvietė į Reformacijos dienos minėjimą, kurio metu prisimintas kovotojas už laisvę Simonas Konarskis.

lt.wikipedia.org

Simonas Konarskis Vilniaus kalėjime. Dail. nežinomas. Apie 1839 m.

Šiomet paminėtos 492-osios Reformacijos metinės. Draugijos pirmininkas prof. Sigitas Kregždė, be kita ko, pabrėžė, kad Draugija domisi istorija ir stengiasi prikelti nepamatuotai pamirštas istorines asmenybes. Draugijos pirmininko pavaduotojas Donatas Balčiauskas akcentavo, kad Reformacijos diena – įsimintina visam pasauliui. „Prieš beveik 500 metų Liuteris paskelbė 95 tezes, kuriose kritikuota nuklydusi katalikų bažnyčia. Ji buvo tiek nuklydusi, kad reikėjo ją reformuoti, – pabrėžė D.Balčiauskas. – Draugijai, gyvuojančiai jau 16 metų ir vienijančiai daugiau kaip 400 narių, ypatingai brangi ši diena. Mums labai rūpi dorovinis kultūrinis tobulinimasis, todėl rengiamos konferencijos, ekskursijos. Neatsitiktinai šiemet prisimenamas Simonas Konarskis – pernai minėtos 200-osios Jo gimimo, šiemet 170 mirimo metinės. Simonas išpažino evangelikų reformatų tikėjimą“.

Renginyje dalyvavo Draugijos nariai, Vilniaus reformatų choras „Giesmė“ (vadovė Janina Pamarnackienė), Vilniaus Simono Konarskio vidurinės mokyklos direktorė Teresa Michailovič, pavaduotoja Kristina Kratkovska,

gausus moksleivių būrys.

K.Kratkovska informavo susirinkusius, kad mokykla stengiasi surinkti viską, kas mena Konarskį. „Moksleiviai buvo nuvykę į Jo gimtinę, taip pat kasmet tvarkome šio iškilaus žmogaus žūties vietą, uždegame žvakutes, - sakė ponina Kristina. – Lietuvoje daugiau nėra mokyklos, pavadintos S.Konarskio vardu. Tokių licėjų aptikome Lenkijoje, Seinuose, tačiau ten yra kur kas mažiau eksponatų, susijusių su Konarskiu, negu pas mus“.

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Vilniaus krašto vadas Jonas Ragauskis pabrėžė, kad būtina ieškoti galimybių, kaip atstatyti S.Konarskio žūties vietoje 1924 m. kovo 2 d. reformatų Bažnyčios Vilniaus Sinodo rūpesčiu pastatytą paminklą, kurio viršūnėje buvo pavaizduotas didelis erelis su plačiais išplėtais galingais sparnais, draskantis nelaimingą auką.

Habil.dr. Aldona Prašmantaitė perskaitė pranešimą „Simonas Konarskis – kovotojas už laisvę“.

Karininko Jurgio Simono Konarskio sūnų Seirijų reformatų bažnyčios kunigas pakrikštijo net keturiais vardais: Simonas,

Konstantinas, Juzefas, Ignacas. Simonas lankė pradžios mokyklą Simne, po to įstojo į Lomžos karo mokyklą – ruošėsi karininko karjerai kaip jo tėvas bei senelis. 1825 metais jis pradėjo karinę tarnybą – tapo Lenkijos karalystės I-ojo šaulių pėstininkų pulko savanoriu. Po dviejų metų jau buvo puskarininkis. 1830 metais lapkričio 29 d. Lenkijoje prasidėjus sukilimui, jo pulkas, kaip ir visa karalystės kariuomenė, perėjo į sukilėlių pusę. 1831 metais sukilimas persimetė į Lietuvą. S.Konarskis su generolo Chlapovskio korpusu persikėlė per Nemuną padėti vietos sukilė-

Aldona Prašmantaitė

Giedam Reformacijos himną

*D. Balčiauskas dėkoja direktorei
Teresai Michailovič*

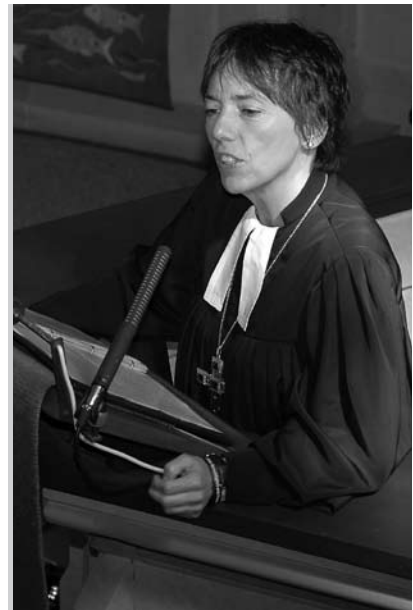
liams. Dalyvavo Panerių kautynėse prie Vilniaus, kurias sukilėliai po atkaklių mūšių pralaimėjo ir pasitraukė į Lietuvos gilumą. Nuslopinus sukilimą, emigravo į Prancūziją, dalyvavo italų, lenkų tautinio išsivadavimo sąjūdžiuose, propagavo visų Europos tautų kovotojų už laisvę solidarumo idėjas, ragino kovoti dėl pilietinių teisių. S. Konarskis deklaravo teisę įgyti išsilavinimą, spausdinti knygas, laisvai užsiimti prekyba ir pramonė. Pritarė, kad balsavimo teisė turi būti suteikta visiems piliečiams, o ne tik bajorams. Vilniaus universiteto profesoriaus J. Lelevelio paragintas, kaip emisaras ryžosi grįžti į Tėvynę. 1835 m. gruodžio mėn. S. Konarskis slapta perėjo Rusijos sieną, užmezgė ryšius su Vilniaus, Tartu slaptomis organizacijomis, Kijevo universiteto studentais.

S. Konarskis Vilniuje lankėsi ne kartą: susipažino su pirmosios Vilniaus miesto istorijos būsimoju autoriumi Mykolu Balinskiu, Medicinos chirurgijos akademijos (uždarius universitetą buvo paliktas tik Medicinos fakultetas) studentu Pranciškumi Savičiumi, nusipirko iš vietos pirklio N. Rozentalio šriftą ir ruošėsi steigti spaustuvę atokiame Gudijos vienkiemyje Košaruose. Pajutęs, kad yra sekamas, paspruko neįprastu būdu: buvo medikų studentų paguldytas į akademijos klinikas ir karste išvežtas iš miesto. Bet 1838 m. birželio 8 d. netoli Rūkainių, prie Rūkainės upelio stovėjusioje Ašmenos trakto Kryžkelio pašto stotyje žandarų buvo atpažintas ir suimtas. Dar kalėjime

S. Konarskis tapo didvyriu. Jo laišakai pateko į laisvę, plito nuorašais per medikus studentus. Nepasisėkus mėginimui suorganizuoti pabėgimą, S. Konarskis buvo sušaudytas 1839 m. vasario 27 d. Vilniuje, Poguliankos priemiestyje (dabar Muitinės g.). Į mirties baismės įvykdymo vietą Simoną Konarskį lydėjo Vilniaus reformatų bažnyčios kunigas senjoras Lipinskis, kuris prieš tai ilgai su juo kalbėjosi, skaitė atgailos psalmes. Sakoma, kad paskutinę naktį jam buvo ir fleita leista groti. Didžiulės minios vilniečių susirinko į baismės vietą atsisveikinti su Simonu Konarskiu ne kaip su kaliniu, o kaip su didvyriu. Karininkas, turėjęs vadovauti šiam procesui, neišlaikė, apsimetė sergąs. S. Konarskiui buvo leista pačiam užsirišti akis. Po 12 šūvių žmonės puolė prie nužudytojo, kaip relikviją plėšė drabužių skiautes, mirkė jo kraujuje nosines. S. Konarskio kūnas buvo įmestas į ten pat iškastą duobę, o vieta sulyginta su žeme. S. Konarskio mirtis buvo suvokta kaip jo įpareigojimas tęsti kovą.

Po kiek tai laiko Antaninos Sniadeckos pastangomis ir jos pažinčių dėka naktį Simono Konarskio kūnas buvo iškastas ir palaidotas Evangelikų liuteronų ir reformatų kapinėse ant Tauro kalno, visai netoli tos vietos, kur dabar tebestovi buvę Prof sąjungų rūmai. Tai liudija išlikę dokumentai ir užrašyti žmonių prisiminimai. S. Konarskio žūties vietoje 1924 m. kovo 2 d. reformatų Bažnyčios Vilniaus Sinodo rūpesčiu buvo pastatytas paminklas, kurio viršūnėje pavaizduotas didelis erelis su plačiai išplėtais galingais sparnais, draskantis nelaimingą auką. Kasmet Vilniaus Sinodai prasidėdavo S. Konarskio sušaudymo vietos aplankymu, prie paminklo buvo dedamos gėlės, kalbamos maldos. Po II pasaulinio karo paminklas neišliko. Dabar toje vietoje stovi tik paprastas paminklinis akmuo su įrašu. Vilniaus reformatų bažnyčios sienoje buvo įmūryta paminklinė lenta: Szymon Konarski (1808 – 1839).

Auksė Skiparytė

Vokietijos evangelikų Bažnyčiai vadovaus moteris

Vokietijos evangelikų bažnyčiai pirmą kartą istorijoje vadovaus moteris – 51 metų liuteronų vyskupė Margot Kassmann.

Teologijos daktarė, keturių vaikų motina tapo trečiaja moterimi, vadovausiančia didelei krikščionių bendruomenei.

Vokietijos evangelikų Bažnyčios, kuri vienija liuteronus, reformatus ir kitus protestantų judėjimus, vyskupė Sinode iš 142 balsų surinko 132.

Ji pakeis į pensiją išeinantį 67 metų Berlyno vyskupą Wolfgangą Huberį.

M. Kassmann į dvasininkus išventinta 1985 metais ir Vokietijos evangelikų liuteronų bažnyčioje ėjo įvairias pareigas.

Be M. Kassmann, yra dar dvi didelių bažnyčių vadovės.

Katharine Jefferts Schori vadovauja JAV episkopalinei bažnyčiai, o Susan Johnson – Kanados evangelikų liuteronų bažnyčiai.

(„Reuters“, AP, LR)

Švobiškio evangelikų reformatų mūrinei bažnyčiai - 220 metų

2009 m. spalio 10 d., po pietų, į Švobiškio evangelikų reformatų bažnyčią, į 220 metų jubiliejaus paminėjimo ir padėkos pamaldas susirinko ne tik šios parapijos tikintieji, bet svečiai ir viešnios iš kitų Lietuvos evangelikų reformatų parapijų, taip pat kaimyninių katalikų parapijų tikintieji.

1789 m. spalio 11 d. Švobiškyje susirinkęs Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas pašventino senosios medinės bažnytelės vietoje naujai pastatytą reformatų bažnyčią.

Po 220 metų į Švobiškio bažnyčią suvažiavo autobusais, automobiliais žmonės iš visos Lietuvos.

Šventinei liturgijai vadovavo Švobiškio parapiją administruojantis LERB gen.superintendantas kun. Rimas Mikalauskas ir kaimyninės Panevėžio parapijos administratorius kun. Raimondas Stankevičius. Iškilinėse dalyvavo Romos katalikų parapijų kunigai: Pasvalio dekanas Algis Neverauskas, Joniškėlio parapijos klebonas Saulius Černiauskas. Taip pat atvyko rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Paulius Petkevičius, Seimo nario Antano Matulo vardu parapijiečius sveikino parlamentaro padėjėja Skaistė Mockūnienė, Švobiškio kaimo bendruomenės atstovai.

Pamoksle kun. R. Mikalauskas paminėjo garbingą Švobiškio parapijos praeitį, prisiminė žmones, kurių rankos statė šiuos Dievo namus, ir dauguma kurių ilsisi šalia esančiose kapinaitėse. „Jų kauleliai gal jau sudūlėjo, o bažnytelė, išgyvenusi net baisiojo sovietmečio tvaną, tebestovi. Tai viena iš penkių evangelikų reformatų bažnyčių, likusių neuždarytų ir neišniekintų visoj Lietuvoj. Iš šios sakyklos Dievo Žodis buvo skelbiamas ir girdimas jau 220 metų, ir maldos čia skambėjo ne viena kalba. Žmonės išsaugojo savo Tikėjimą. Bažnyčios pastatas - tai tik akmenys, sienos, stogas. Bet yra ir gyvieji akmenys. Tai jūs - broliai ir seserys - nuolat atliekantys didį darbą: ant Tikėjimo pamato statantys Dievo namus savo sielose“, - kreipėsi į savo para-

Švobiškio reformatų bažnyčia

papiečius kun. R. Mikalauskas.

Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos prezidentė dr. Renata Bareikienė sakė, kad Švobiškio bažnyčios pašventinimo jubiliejus yra visos reformatų bendruomenės šventė.

Labai šiltai švobiškėčiai sutiko kunigo Aleksandro Balčiausko našlę, 88 - erių metų Aleksandrą Alisą Balčiauskienę. Nors kun. A. Balčiauskas daugiau kaip prieš pusę šimtmečio išėjo į Amžinybę, bet senieji švobiškėčiai prisimena šiltus, nuoširdžius Jo pamokslus, bendravimą su parapijos žmonėmis, jaunimu, Jo atjautimą vargstančių, nelaimės ištiktų. Į šventę buvo atvykę ir 1948 metais kun. A. Balčiausko konfirmuoti švobiškėčiai.

Šventinėse pamaldose giedojo Biržų ev. reformatų bažnyčios choras, vadovaujamas Jūratės Duderienės. Jubiliejinė šventė baigėsi bendra Vakariene – Agape čia pat, bažnyčioje, prie vaisėmis nukrautų stalų. Susibūrimą lydėjo šviesi, pakili nuotaika, nuoširdus bendravimas.

Įdomi Švobiškio reformatų parapijos istorija. Duomenis apie ją surinko ir aprašė prieš II pasaulinį karą Švobiškyje kunigavęs Povilas Jašinskas. Straipsniai apie Švobiškio reformatų parapiją buvo spausdinami paskutiniuose 1939 – 1940 metais dar leisto „Sėjėjo“ laikraščio numeriuose.

Reformatų parapiją XVI a. 8-9 dešimtmetyje įsteigė Joniškėlio, Vaškų, Linkuvos ir Saločių valsčiuose didžiulius žemių plotus valdęs grafas Martynas Švoba. Jis kairiajame Mūšos krante pastatė medinę bažnytelę. M. Švoba 1606 m. liepos 22 d. patvirtintame Testamente užrašė savo turtus „Dievo garbei ir Švobiškio bažnyčios naudai“. Vykdytoju paskyrė kaimyną Joną Puziną, Plonėnų dvaro savininką, kuris iš paliktų jam pinigų ne tik turėjo išlaikyti kunigą, prie Švobiškio parapijos įsteigti ir aprūpinti mokyklą, bet ir pastatyti naują mūrinę bažnyčią, prieglaudą našlaičiams

ir pavargėliams. Bet Puzinas labai šykščiai mokėjo kunigui ir mokytojui, nesirūpino mūrinės bažnyčios statyba. Unitas Lithuaniae Sinodas ilgai bylinėjosi su juo dėl neperduoto Bažnyčiai turto, o per ilgą laiką dalis turto dingo.

1619 metais prie parapijos jau veikė mokykla. Puzinas mirė 1633 metais. Per jo valdymo metus labai sumažėjo reformatų parapija. Iš Švobiškio dvaro į kitus apylinkės dvarus pabėgo daug kumečių. Jų vietoje apsigyveno ne evangelikai, bet jie vis tiek kaip baudžiauninkai mokėjo mokesčius ir ėjo lažą bažnyčiai priklausančiame dvare iki baudžios panaikinimo. Po Puzino mirties Švobiškio dvarą per įgaliotinius valdė Sinodas. Bet reikalai nepagerėjo ir buvo mėginta gelbėti turtą išnuomojant dvarą. Parapija atskirta nuo dvaro. Kunigui buvo paskirta 80 ha žemės, vargonininkui, mokytojui taip pat. Nuo 1782 metų kunigui mokama alga 700 auksinų, vargonininkui, mokytojui po 230 auksinų, dviem varpininkams - 32 auksinai.

Kun.P.Jašinskas pateikė Švobiškio parapijoje tarnavusių kunigų sąrašą. Jis rašo, kad Švobiškio parapiją įsteigus, kurią laiką ją aptarnavo atvykdavę iš kitų parapijų kunigai.

Pirmuoju kunigu Švobiškin Sinodo buvo paskirtas kun. Chrestovskis. Sudegus 1616 klebonijai, Chrestovskis paskirtas kitur ir vėl parapiją aptarnaudavo atvykę iš kitų parapijų kunigai. Dvaro lėšomis atstaciūs kleboniją, paskirtas kun. Richlickis, kunigavęs iki 1628 m. Vėliau kunigavo:

1628 – 1651 m. Teodoras Raševskis.

1651 - 1663 m. Teodoras Skrockis, Šv. Rašto į lietuvių kalbą vertėjas.

1663 – 1666 m. Trečiokas

1666 – 1668 m. Jokūbas Chetkauskas

1668 – 1683 m. Andriejus Puciata - Rajeviskis

1683 – 1686 m. Motiejus Krasnovieckis

1686 – 1688 m. Boguslavas Rubelskis

1688 – 1691 m. J. Krapinskis

1691 m. paskirtas kun. Stanislavas Monkevičius, kunigavęs iki buvo išrinktas senjoriumi. Tada jam į pagalbą paskirtas jaunas kun. Povilas Gnotovskis.

Kun.R.Stankevičius ir gen.superint. kun.R.Mikalauškas

Kunigai Švobiškyje ilgai neužsibūdavo, nes dvaro valdytojai kišosi į kunigų reikalus, reikalavo paklusnumo jiems. Kuris kunigas laikydavosi išvien su valdytoju, to nemėgo parapija. Panaikinus baudžios panaikinimo nuo XVIII a. II pusės Švobiškio parapijos gyvenimas pagerėjo. Didesnė dalis dvaro žemių atiduota valstiečiams, kurie dvare buvo ėję baudžios. Dvaro valdytojas nebeturėjo teisės kištis į parapijos ir kunigo reikalus. Parapiją administruoti pavesta kunigams. Tuo metu į Švobiškio parapiją Sinodas paskyrė jauną, veiklų kunigą Adomą Mačiulskį. 1784 m. jo rūpesčiu buvo pastatyta nauja klebonija, sutvarkyti kiti bažnytiniai trobesiai. Bažnyčia vis dar buvo medinė, labai susenusi. 1785 m. Sinodas Biržuose pašventino naujai pastatytą medinę bažnyčią ir nusprendė imtis statyti naują bažnyčią Švobiškyje. Tam buvo paskirta 3000 auksinų, kuratorius Jonas Bukauskas turėjo prižiūrėti ir rūpintis statyba kartu su kunigu A. Močiulskiu. Jau 1786 metais pradėta ruošti medžiaga, statyta 1787 – 1789 metais. Švo-

biškio bažnyčia buvo pašventinta 1789 metais spalio 11 d. senjoro Martyno Labovskio, dalyvaujant vicesenjorui Papilio klebonui Aleksandrui Kopickiui, Biržų klebonui Mykolui Ceraskiui, Nem. Radviliškio klebonui Stanislovui Stankarai, teologijos kandidatui Aleksandrui Labovskiu ir kuratoriui, kuris rūpinosi statyba, Jonui Bukauskui.

1797 m. kun. Adomas Mačiulskis buvo iškeltas į Kelmę, o Švobiškiui buvo duotas jaunas, ką tik išventintas kunigu Gabrielius Balčiauskas, keletą metų vargonavęs Nem. Radviliškyje ir dirbęs parapijinės mokyklos vedėju Biržuose. Kun. G. Balčiauskas išbuvo visą kunigavimo laiką – 43 metus. Jis mirė 1840 metais ir yra palaidotas Švobiškio bažnyčios šventoriuje. Jo kunigavimo laiku bažnyčios stogas buvo uždengtas molinėmis čerpėmis.

Po kun. G. Balčiausko Švobiškyje 17 metų kunigavo Aleksandras Paškevičius. Jo laikais 1854 m. pastatyta dabartinė klebonija, o senoji kun. A. Mačiulskio statyta klebonija perstatyta ir pritaikyta parapijinei mokyklai bei vargonininko butui.

1857 m. kun. A. Paškevičius mirė, palaidotas bažnyčios šventoriuje. Tais pat metais Švobiškis paskirtas prancūzų kilmės kunigas Konstantinas Jungas. 1860 m. jis buvo iškeltas kitur. Po kun. Jungo buvo paskirtas kunigas Augustas Meškauskas, senjoro Viliaus Meškausko tėvas. Jis kunigavo 11 metų ir mirė 1871 metais, palaidotas šventoriuje. Jam mirus keturis metus Švobiškis neturėjo nuolatinio kunigo. Keletą kartų per metus atvykdavo iš Biržų parapijos kun. Konstantinas Močiulskis ir Oskaras Kurnatauskas, Nem. Radviliškio – kun. Cumftas, Papilio – kun. Kadaras. 1874 m. į Švobiškį buvo paskirtas jaunas kunigas Adolfas Neimanas. Jis kunigavo 20 metų, o 1894 buvo paskirtas į Papilį. Kunigaujant A. Neimanui Švobiškio bažnyčia įsigijo naujus

vargonus, buvo pastatyta prieglauda pavargėliams. Po A. Neimano į Švobiškį atvyko jaunas, energingas lietuvis kunigas iš ūkininkų Jonas Šepetyš. Klebonija virto apylinkės lietuvių inteligentų susirinkimų vieta, draudžiamų lietuviškų raštų platinimo židiniu. Apie J. Šepečio kunigavimo laikus švobiškiai pasakoja iš kartos į kartą. Atgavus spaudos laisvę, jis redaguoja ir leidžia pirmąjį ev. reformatų laikraštį „Pasiuntinys“. Pats rūpinosi spausdinimu, su žmona išsiuntinėdavo prenumeratoriams. Kun. J. Šepetyš po 19 darbo metų Švobiškyje buvo iškeltas 1913 metais į Nem. Radviliškį. Jam išsikėlus Švobiškiui paskirtas jaunas kunigas Adomas Šernas. Užėjus Pirmojo pasaulinio karo audrai, jis pasitraukė į Rusiją. Vokiečių okupacinės vyriausybės sprendimu Biržų krašto parapijoms

aptarnauti paskirtas kunigas Alfredas Mileris, prieš tai buvęs Smalininkų evangelikų parapijos kunigu. Jis į Švobiškį atvykdavo kartą per du mėnesius. Konfirmantai mokyti važinėdavo į Biržus, norintys tuoktis – taip pat. 1917 m. iš Rusijos grįžo kun. A. Šernas, apsigyveno Papilyje, bet aptarnavo ir Švobiškio parapiją. Pasibaigus karui 1918 m. į Švobiškį sugrįžo gen. senjoras Vilius Meškauskas. Jo rūpesčiu 1919 m. buvo sušauktas pirmasis nepriklausomos Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios Sinodas. Senjoras V. Meškauskas Švobiškyje pragyveno jau tik dvejus metus. Jam buvo lemta mirti toje pat parapijoje, kur ir jo tėvas, ir būti palaidotam šalia savo tėvo Švobiškio bažnyčios šventoriuje.

„V.r.ž.“inf.

Ar švęsime lietuviškos S.B.Chylinskio Biblijos 350 metų sukaktį?

Praeitais metais (2008) Lietuvių kalbos institutas išleido Ginos Kavaliūnaitės parengtą „Vetus Testamentum Litvanicā Lingvā donatum a Samuelo Boguslao Chylinski“ - Samuelio Boguslavo Chylinskio Senojo Testamento lietuviško vertimo ir olandiško originalo bei Oksforde išleistų knygelių, kuriose Chylinskis rašė apie Biblijos vertimo į lietuvių kalbą būtinumą, faksimilės. Leidinys solidus, 912 puslapių.

XVI a. pab.–XVII a. pr. sustiprėjo Lietuvos reformatų dėmesys lietuvių kalbai, pradėta leisti lietuviškus leidinius. Uždarius spaustuves Brastoje ir Nesvyžiuje, kuri laiką veikė Kėdainių spaustuvė. Pasirodė pirmosios lietuviškos reformatų knygos – Merkelio Petkevičiaus „Katekizmas“ (1598 m.), Jokūbo Morkūno „Postilė“ (1600 m.), vėliau – ir garsiausias reformatų leidinys – „Knyga nobažnystės krikščioniškos“ (1653 m.).

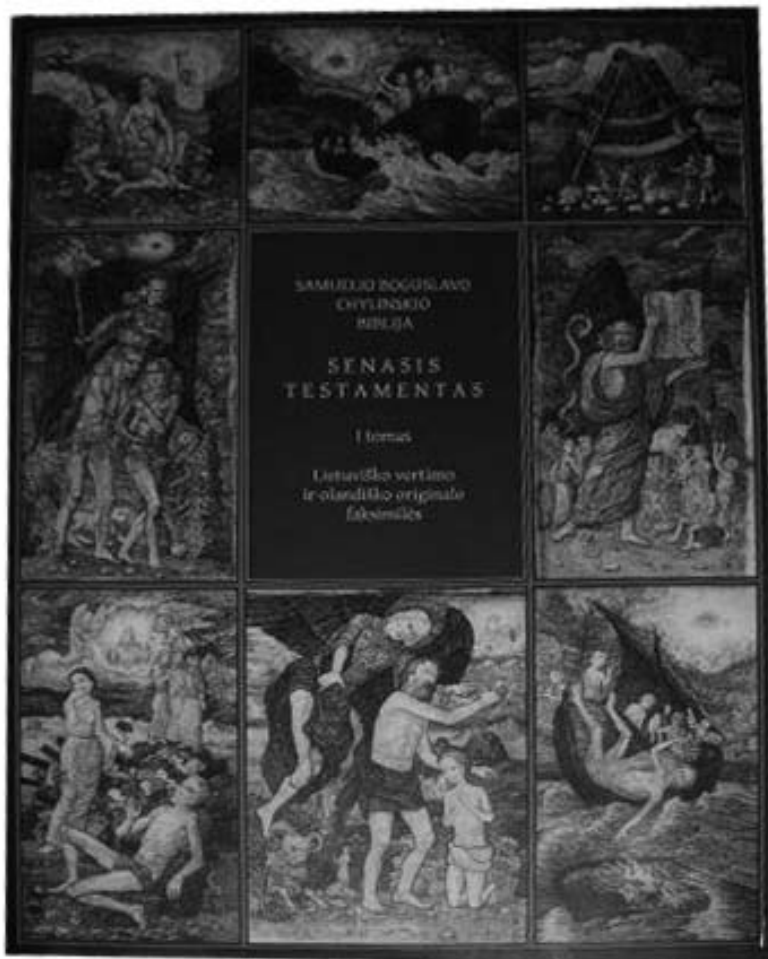
Net ir silpnėjanti Lietuvos reformatų Bažnyčia rūpinosi švietimu. 1625 m. Kėdainiuose įkurta gimnazija. Aukštąjį mokslą reformatai dažniausiai įgydavo užsienyje, nes Vilniaus universitetas tuo metu priklausė jėzuitams. Iš pradžių populiariausias buvo Karaliaučiaus universitetas, vėliau –

Vokietijos, Olandijos, Anglijos universitetai. Lietuviškai kalbantiems ir norintiems studijuoti užsienyje reformatams Švobiškio didikas Martynas Švoba įsteigė specialią stipendiją.

Pirmasis Biblijos vertėjas į lietuvių kalbą Samuelis Boguslavas Chylinskis gimė apie 1632 metus Šventežeryje, netoli Lazdijų, reformatų kunigo šeimoje. Netrukus šeima persikėlė į Kėdainius. Jo motina buvo Minvydaitė. Daugelis Minvydų giminės atstovų rūpinosi lietuvių kalba mokėjo nuo mažens. Tėvas dirbo Kėdainių bažnyčioje, o Samuelis mokėsi neseniai įsteigtoje reformatų Šviesiojoje gimnazijoje. Ją baigus Sinodas Chylinskiui paskyrė M. Švobos stipendiją ir prieš pat karą – 1654 m. – jis išvyko stu-

dijuoti teologijos į Franekerio akademią Olandijoje. Po dvejų metų, baigęs studijas, susiruošė grįžti į Lietuvą, bet pasiekęs Lenkiją, gavo žinią apie prasidėjusius karus. Lietuvos reformatų Bažnyčios sinodas liepė jam grįžti atgal į Olandiją ir verstis savo lėšomis.

Jau nebegaudamas paramos iš Lietuvos, Chylinskis iki 1657 m. toliau studijavo Franekeryje. Per savo mokytoją, buvusį Komenskio mokinį Michaelį Arnoldą, jis užmezgė ryšius su Europoje žinomų intelektualų – Jano Amoso Komenskio, Johno Dury ir Samuelio Hartlibo būreliu. J. Dury paragintas, Chylinskis išvyko į Angliją, ten ėmė versti Šventąjį Raštą iš olandų kalbos. Chylinskiui studijuojant Olandijoje, nepaprastai išpopuliarėjo vadinamoji „Staten-

bijbel“ – pats garsiausias Biblijos vertimas į olandų kalbą. Pirmasis leidimas išėjo 1637 m., o per du dešimtmečius jis buvo pakartotas beveik 200 kartų. „Statenbijbel“ versta į daugelį kalbų: vokiečių, prancūzų, rusų.

Anglijoje, Oksfordo universiteto profesoriai ir prie jų prisijungę laisvi mokslininkai, pirmiausia – žinomas fizikas ir chemikas Robert Boyle rūpinosi Biblijos vertimais į nacionalines kalbas.

Yra išlikę du Chylinskio laišakai Boyle: viename Chylinskis dėkoja už paramą verčiant Bibliją, kitame laiške liūdnai pasakoja apie Biblijos spausdinimui kilusius sunkumus. Iš laiškų galime spręsti, kad Boyle lydėjo Chylinskį nuo jo veiklos Anglijoje pradžios. Jo pagalba buvo kreiptasi į Londono merą, o šis savo ruožtu kreipėsi į Anglijos karalių Karolį II, prašydamas skelbti rinkliavą lietuviškos Biblijos leidimui. Karalius išleido įsaką, skelbiantį rinkliavas lietuviškai Biblijai spausdinti ir sugriautoms bažnyčioms atstatyti. Viskas vyko

sklandžiai kol į Angliją ieškoti paramos karo metu nuniokotoms Lietuvos reformatų bažnyčioms atvyko sinodo įgaliotas Jonas Kristupas Krainkis, vėliau suvaidinęs negerą vaidmenį.

Londono karališkosios mokslo draugijos archyve G.Kavaliūnaitė surado 1661 m. parašytą Oksfordo profesoriaus J.Walliso laišką Boyle. Šiame laiške aprašyta visa Chylinskio Biblijos vertimo ir spausdinimo istorija. Krainkio vaidmuo čia įvertintas vienaprasmiškai – Krainkis, siekdamas kontroliuoti rinkliavas, įtikinėjo, kad Biblijos spausdinimas – tai Lietuvos reformatų sumanymas, bet vėliau ėmė teigti, kad Biblijos spausdinti nereikia, lėšos turi būti renkamos tik bažnyčioms.

J.K.Krainkio ataskaitoje Vilniaus provinciniam sinodui rašoma, kad jis stengiasi išvengti lietuviškos Biblijos spausdinimo ir negražiai atsiliepia apie S.B.Chylinskį.

Krainkis įtikino Chylinskį išvykti į Lietuvą pristatyti sinodui savąjį Biblijos vertimą. Lietuvoje

Chylinskis buvo sutiktas labai palankiai. Per tą laiką, kol Anglijoje nebuvo vertėjo, Krainkis galutinai užvaldė Biblijos spausdinimui renkamas lėšas. Sugrįžęs Chylinskis rado dramatišką situaciją – Krainkis atsisakė mokėti spaustuvininkui už skolon atspausdintus Senojo Testamento lankus. Biblija nebuvo baigta spausdinti tik dėl kryptingų Krainkio pastangų ir intrigų. O minėta rinkliava, kaip matyti iš vėliau Lietuvos reformatų rašyto laiško karaliaus Slaptajai tarybai, Lietuvos bažnyčių taip ir nepasiekė.

Biblija buvo spausdinta, tačiau galutinio knygos pavidalo ji neįgijo. Buvo išleisti atskiri lankai, vėliau jie įrišti. Senojo Testamento buvo išspausdinta 416 puslapių (iki 40 psalmės) – be viršelio, antraštinio lapo. Chylinskis išvertė visą Bibliją – ir Senąjį, ir Naująjį Testamentus. Jis kone paraidžiui perteikė olandišką šaltinį, kuris, savo ruožtu, yra labai artimas hebrajiškam ir graikiškam originalui.

Yra atrastas Naujojo Testamento rankraštis – 1932 m. jį Britų muziejaus bibliotekoje surado lenkų mokslininkas Stanislavas Kotas.

Po karo šį rankraštį publikavo lenkai. Taigi, yra išlikusi didžioji Chylinskio vertimo dalis: beveik pusė spausdinto Senojo Testamento ir visas Naujojo Testamento rankraštis. Originalai saugomi Britų muziejaus bibliotekoje. Kad S.B.Chylinskio Biblija 1660 m. buvo spausdinta Londone, yra užfiksuota daugelyje Europos enciklopedijų.

Į Lietuvą Chylinskis nebegrįžo. Jis mirė 1666 m. liepos 5 d. Londone, globojamas St. Giles ir Cripplegate parapijos.

Lietuvių kalbos institutas Ginos Kavaliūnaitės Holvoet parengtą leidinį išleido pačiu laiku, nes kitais metais galime švęsti Chylinskio Biblijos spausdinimo 350-metį. Bet ar jį švęsime?

**Parengta pagal publikacijas
spausdoje ir internetinėse
svetainėse**

LEONUI KUGINIUI – 90 !

Vilniaus ev. reformatų parapijos senbuviui Leonui Kuginiui spalio 25 d. sukako 90 metų. Sveikindami poną Kuginį tokio įspūdingo Jubiliejaus proga, norime papasakoti parapijos jaunajai kartai apie Jį - puikų Žmogų, tikrą Reformatą, rūpestingą šeimos Tėvą, mūsų mielosios parapijietės Florencijos ištikimą gyvenimo Draugą, Gabijos Senelį.

Leonas Kuginys gimė 1919 m. spalio 25 d. Biržuose, reformatų Katrės Plepytės iš Sabuliškių km., Papilio vlsč. ir Petro Kuginio – Biržų pašto tarnautojo šeimoje.

1938 m. baigė Biržų A. Smetonos gimnaziją ir išvažiavo dirbti į Mažeikių apskrities Viekšnių pašta. 1939–1940 metais Jis Lietuvos karo mokyklos Kaune kariūnas. 1940 m. įstojo ir 1950 m. baigė Kauno valstybinio universiteto elektrotechnikos fakultetą kaip elektrinio ryšio inžinierius.

1950–1958 m. dirbo Ryšių ministerijos statybos – montavimo kontoros Kauno apylinkės Nr. 2 darbų vykdytoju. Po to paskiriamas ministerijos kapitalinės statybos skyriaus viršininku. Jo funkcija – vadovauti Lietuvos ryšių plėtros darbams. Per tą laikotarpį pastatyti visi Lietuvos ryšių mazgai su automatinėmis telefono stotimis, nutiesti ryšių tinklai, išplėstos televizijos stotys, pastatytas dabartinis TV bokštas, daugiabučiai gyvenamieji namai ir bendrabučiai ryšininkams. Už puikų darbą 1979 m. Jam suteiktas Lietuvos nusipelnusio inžinieriaus garbės vardas.

1983 m. išeina į pensiją ir dar 5 metus ten pat dirba ekspertu, vėliau dar 2 metus triūsia trešte „Lietuvos ryšių statyba“.

Įdomus prisiminimas iš darbinės biografijos: „Trūkstant planinių lėšų ryšių plėtimui buvo naudojamos valstybinio banko teikiamomis paskolomis, kurios dažnai būdavo 2–3 kartus didesnės už tas planines lėšas...“. Ne išimtis buvo ir TV bokšto statyba – lėšų reikėjo dvigubai daugiau negu buvo skirta, tad milijonus bokštui pabaigti su Algirdu Brazausku (tada dirbusiu Plano ko-

mitete) apgalvotai pramušinėjo Maskvoje...

Leono Kuginio – mano uošvio – įdomus gyvenimas prasidėjo dar mokykloje. Būdamas gimnazistas, dirbo Biržų meteorologijos stotyje. Pradėjęs nuo aitvarų leidimo, 1937 m. vasarą gavo Lietuvos aeroklubo stipendiją, mokėsi Nidos sklandymo mokykloje ir įgijo „B“ klasės piloto kvalifikaciją.

Dėl karo studijos Kauno universitete, deja, užtruko. Biržuose ilgą laiką dirbo žemės ūkio draugijos ekspeditoriumi – iš Kauno veždavo prekes. Karui baigiantis, su būsimo svainiu vienmečiu Vytautu Kriškėnu (mirė 1986) Biržuose turėjo kino teatrą (buvęs gaisrinės pastatas), kurio kasoje bilietus pardavinėdavo būsimoji žmona Florencija Eugenija Kriškėnaitė...

Po karo grįžo studijuoti į Kauną, ir tai Jį išgelbėjo, nes Biržuose likusi mama ir sesuo Elena Kuginytė-Žaromskienė su kelių metų dukrele Dalia buvo išvežtos į Sibirą, ten mama ir mirė.

O šiaip jau...

Leonas Kuginys – užkietėjęs sodininkas. Ši veikla sekėsi neypatingai, tačiau nusprendęs išas-

faltuoti kelią nuo Salininkų gatvės į sodininkų bendriją „Lietuvos ryšininkas“, trumpam tapo šios bendrijos pirmininku ir savo idėją realizavo...

Leonas Kuginys pėsčias nevaikščiojo. „Pobeda“ jis važinėjo nuo 1954 metų. Pirmasis mašinos variantas buvo kabrioletas, tad jos salone į pajūrį vežamai šeimynai kartais reikėjo sėdėti su skėčiais. Vėliau modernizuota mašina tapo sausesnė, tačiau kiekvienoje kelionėje į Klaipėdą jos sankaba būdavo perrenkama lygiai tris kartus: Kryžkalnyje, Klaipėdoje ir vėl Kryžkalnyje. 1977 metais persėdo prie „Žigulių“ vairo ir jį suko iki pat 2004 metų, tačiau kiekviena proga pateikdavo savo įvertinimą – „nėra geresnės mašinos už Pobeda...“ Abi mašinos retai stoviniuodavo, nes gausioje žmonos giminėje vyrų nebuvo per daug, tad nuolat buvo ką vežti...

Leonas Kuginys – stabilumo garantas. Sau žmoną Florenciją Kriškėnaitę nusižiūrėjo dar gimnazijoje. Sulaukęs beveik 30-ties, prikalbino jauną gydytoją tekėti ir štai jau 60 metų gyvena kartu.

Leonas Kuginys – techniškasis šeimos žmogus. Jo žmonos virtuvėje technikos naujovės atsirasdavo iškart, kai tik pasirodydavo prekyboje.

Leonas Kuginys – kantrybės įsikūnijimas. Jo namuose Vilniuje nuolat sukinėjasi 7–8 žmonės, ir kai kurie ne visada norėdavo pripažinti šeimnininko balsą. Mano nuomone, tai, kad uošviui dar nepaskirta Nobelio taikos premija, yra grynas neapsižiūrėjimas...

Leonas Kuginys yra puikus tėvas. Išaugino sūnų Raimundą, fiziką, ir dukrą Ingridą, informatikos specialistę.

Leonas Kuginys – labai nusipelnęs Lietuvos reformatams asmuo:

* Jo vienintelė anūkė Gabija Ramšaitė, nepriklausomybės metais kartu su būreliu vaikų išugdyta mokytojos A. Balčiauskienės sekmadieninėje mokyklėlėje, 2001 metais buvo su tais, kurie atkūrė prieškarinę evangelikų reformatų jaunimo draugiją „Radvila“ ir buvo pirmoji jos Valdybos pirmininkė. Dabar tas jaunimas jau daug metų pats organizuoja vasaros stovyklas reformatų vaikams ir pats veda sekmadieninę mokyklėlę.

* Atgavus reformatų bažnyčios pastatą, parapijos namus, Jis savo inžineriniais sprendimais, idėjomis ir fizine jėga prisidėjo prie tvarkymo darbų. Netruko įstoti į Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugiją.

* Jis griežtai pasisako prieš vis dažniau išsakomas abejones, ar sulauksim teisėtai priklausančios bažnyčios gražinimo: „Kviečiu sulaukti! Viršininke, kas gi nešios plytas, kai atstatinėsim Sinodo pastatą?!..“

Linkime Jubiliatui kuo greičiau atsigauti po ligų, atgauti įgimtą humoro jausmą ir pirmam įžengti pro pagaliau atraktas evangelikų reformatų bažnyčios Pylimo gatvėje duris.

Parengė dr. Vidūnas RAMŠA

Panaudota medžiaga iš knygos „Jie kūrė Lietuvos ryšius / sud. A. Basevičius. Vilnius, 2008“

Sekmadieninė mokyklėlė vėl atveria duris

2009 m. rugsėjo 6-os dienos sekmadienį skubėjome į sekmadieninės mokyklėlės atidarymą. Susirinko mūsų nemažai: Nojus, Urtė, Šarūnas, Aleksandra, Silvija, Simona, Andrė, Austėja, Rūta su Dovydėliu, kun. Raimondas ir aš - vadovė. Susitikę „ant kampo“, Trakų gatvėj, ėjome į laikinąsias savo mokyklėlės nuomojamąsias patalpas.

Mokyklėlė prasidėjo jau daug metų kartojama vaikiška maldele „Mes norime būti dori, Dieve, mums padėk“. Vėliau giedojome vaikų ir jaunimo pamėgtas giesmeles; skaitėme vieną skaitinį, kurį kun. Raimondas parinko atsitiktinai, pamokydamas, kad kartais Bibliją galime skaityti nebūtinai nuosekliai, nebūtinai pagal dienai pritinkančias eilutes, o tiesiog - atsiversdami bet kurią vietą ir ją skaitydami galėtume pažinti Dievą iš arčiau.

Atidarymo pamokėlė ilgai netruko – pradėjome planuoti

būsimus susitikimus. Kun. Raimondas pranešė, kad prie vadovų būrio greitai metu prisijungs lektorius Evaldas Tamariūnas. Gaila tik, kad dėl laiko stokos negalėjo sudalyvauti atidaryme. Visi aptarėme naują – vyresni vaikai nuo 12 metų, konfirmacinio amžiaus ar jau konfirmuoti – jau turės kitus susitikimus, orientuotus į vyresnį amžių. Taigi, su mažaisiais susitikinėsime pirmą, trečią ir penktą mėnesio sekmadienį, o su vyresniais vaikais - antrą ir ketvirtą mėnesio sekmadienį nustatytu laiku – 11 val. Maloniai kviečiame prisijungti ir kitus vaikus ar jaunuolius, pasikviesti draugų. Žinoma, net ir senjorų laukiame svečiuose.

Po šventinio torto su vaikais puolėme žaisti. Buvo gera vėl susitikti, dalintis vasaros stovyklos išpūdžiais ir giedoti tiek iki skausmo žinomas, tiek ką tik išmoktas giesmes.

Vadovė Donalda

SEKMADIENINĖ MOKYKLĖLĖ ATVIRA VISIEMS.

Laukiame: vaikų iki 12 m. - mėnesio I, III, V sekmadieniais.

vaikų virš 12 m. - mėnesio II ir IV sekmadienį.

Susitinkame 11 val. Trakų g. ir Pylimo g. sankryžoje prie universiteto kolonų.

Papildomą informaciją galite gauti el. paštu:

sinkute@yahoo.com bei telefonu 8-654-04407

Vaikų vasaros stovyklos Nem.Radviliškyje vadovai ir dalyviai

Įvyko antrasis sekmadieninis jaunuolių susitikimas

Rugsėjo 27 d., sekmadienį, Vilniuje įvyko jau antrasis šiuometinio sezono sekmadieninės taip vadinamos „Biblijos mokyklėlės“ susitikimas. Šįkart vykęs be kunigų (kun. Tomas Šernas atostogavo, kun. Raimondas Stankevičius patarnavo dvejose pamaldose skirtinguose miestuose), bet ne mažiau svarbus.

Susitikimo veikla tą dieną buvo kiek neįprasta: žiūrėjome filmą apie Jėzų ir Jo gyvenimą. Nepatingėje sekmadienį atsikelti anksčiau, susirinkome tik keturiese (bet nieko baisaus, nes apie vykstančius susitikimus dar neišsiųsti laiškiškai vaikų stovyklos dalyviams, tad tikimės, kad mūsų daugės). Prieš filmą su jaunuoliais prisiminėm, kuo skiriasi Senasis Testamentas nuo Naujojo, kiek knygų jį sudaro. Įdomu buvo ir kokios Evangelijos yra Naujajame Testamente (Gerojoje naujienoje), kuriuo labiausiai remiasi šis filmas. Paaikškėjo, kad filmas sukurtas pagal Luko Evangeliją.

Filme stebėjome Jėzaus veiklą,

kaip Jis darė stebuklus, mokė, pasakojo apie gerąjį samarietį (prisiminėme, kad skaitėme apie jį šiuometinėje vaikų stovykloje), kaip Jėzus buvo išbandomas ir bandomas įvilioti į pinkles tų laikų Rašto aiškintojų, kurie galvojo esą protingesni už Jį. Situacijas aptarėm ir analizavom. Filmas nėra pats naujausias, bet dubliuotas lietuviškai, tad viską aiškiai supratom.

Pasibaigus filmui pasidalinom įspūdžiais ir padarėm išvadą, kad kiekvienas režisierius viską įsivaizduoja savaip. Šis visiškai skyrėsi nuo „Kristaus kančios“, o yra nemažai ir dar kitokių.

„Reikės perskaityti, kaip yra Biblijoje ir palyginti - labai įdomu“, - sakė dvylikmetis Algirdas Liekis. Taip, juk galima ir susikurti „filmą“ ir savaip, o ne kaip kitas mato.

Jaunuoliai pažadėjo ateitį ir į kitą susitikimą, kai žiūrėsime apie Jėzaus pranašą ir Dešimties Dievo įsakymų paskelbėją - Mozę.

Perspausdinta iš www.radvila.lt

Kas ketvirtas žmogus pasaulyje yra praktikuojantis musulmonas

Tokius tyrimų rezultatus pranešė agentūra AP, paskelbdama JAV instituto „Pew“ atlikto tyrimo apie religiją ir visuomeninį gyvenimą rezultatus. Iš viso šiai religijai bendruomenei priklauso 1,57 mlrd. gyventojų. Viena iš netikėtų išvadų: Vokietijoje gyvena daugiau musulmonų nei Libane, o Kinijoje -

daugiau nei Sirijoje. Studija paneigė įsivaizdavimą, kad musulmonai yra arabai ir kad beveik visi arabai yra musulmonai. „Pew“ pateikė naujų duomenų ir apie islamo šakas. Apie 10-13 proc. musulmonų yra šiitai. 80 proc. jų gyvena keturiose šalyse - Irane, Pakistame, Indijoje ir Irake. Tyrimas vyko trejus metus.

A.A.

*Nuoširdžiai užjaučiame
parapijietę Eleną Ivanauskienę Indriūnaite,
mirus mylimam VYRUI ALBERTUI.
Prašome Viešpatį paguosti ir suraminti
nuliūdusią širdį.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos Taryba

**Lapkričio 22 d.
paskutinis Bažnytinių metų
sekmadienis, protestantų
mirusiųjų prisiminimo
diena, kada minime
išėjusius Amžinybėn
artimuosius.**

Kapuose

Oi Dievuli, oi Dievuli,
Jau daugiau čionai prigulę,
Negu mūsų gretose-
Nežavinga pabaiga...

Kauburėliai- akmenėliai,
Nusitrynę užrašai,
Negi tiek te ir byloja,
Kad kadaise gyvenai?

Gal buvai tu mis-gražuolė,
Gal artistas įžymus.
Gal eilinis, gal varguolis,
Gal nedorėlis žmogus?

Visi visi suguldyti-
Nukirsti kviečių pėdai,
Kas žemelėj buvo gyvas,
Tam vietelė tik čionai.

Lyg ir viskas pasibaigia,
Žeme virsta tik juoda...
Laimei, kad kažkas palieka-
Nemarioji tai dvasia.

Ji skrajoja, ji plasnoja
Tarp gyvųjų, tarp vaikų.
Ji stiprybės jiems priduoja,
Amžina ji tarp gyvų.

Kokia ta dvasia pasėta,
Tokioj dygsta ir daigai.
Ateičiai jinai svarbiausia-
Ne paveldėti turtai...

Anicetas Kutrevičius

INFORMACIJA

■ **Rugsėjo 21 d.** sostinės gyventojai ir svečiai turėjo unikalią galimybę susipažinti su evangelikų reformatų kultūros paveldu. Į Kultūros paveldo departamento organizuotą ekskursiją susirinkta Vilniuje, Pylimo gatvėje esančiame Reformatų skvere, sovietmečiu suniokotų evangelikų reformatų kapinių vietoje. Kun. R. Stankevičius išsamiai papasakojo apie reformatų išikūrimą Vilniuje, buvusius kultūros paminklus.

■ **Rugsėjo 26 d.** „Žinių radijo“ redakcijoje lankėsi ir laidoje „Avilyš“ kalbėjo Lietuvos evangelikų reformatų gen. superint. kun. Rimas Mikalauskas ir Mykolo Riomerio universiteto prof. Šarūnas Liekis. Laidos trukmė - virš 49 min., kalbino laidos autorius ir vedėjas Audrys Antanaitis. Pakviestieji išsakė savo mintis apie ev. reformatų vaidmenį mūsų istorijos vyksme.

Donelaičio kapas Tolminkiemyje

■ **Rugsėjo 29 d.**, penktadienį, Karaliaučiaus (Kaliningrado) srityje, Tolminkiemyje (dabar – Čistyje Prūdy) iškilmingai paminėtas čia įsteigto lietuvių literatūros klasiko, liuteronų kunigo Kristijono Donelaičio (1714-1780) memorialinio muziejaus trisdešimtmetis. Renginyje dalyvavo nemažai svečių iš Karaliaučiaus

krašto valdžios įstaigų, didelė grupė Karaliaučiaus srities rašytojų, taip pat nemažai svečių iš Lietuvos – viso beveik šimtas žmonių.

Noko spaudžia ranką Junge

■ **Spalio 22-27 d.** Šveicarijoje Chavannes-de-Bogis, netoli Ženevos, posėdžiavusi Pasaulio Liuteronų Sąjungos taryba išrinko naują PLS generalinį sekretorių. Juo septynerių metų kadencijai išrinktas kunigas Martinas Junge iš Čilės. Jis pakeis nuo 1994 m. PLS generaliniu sekretoriumi tarnavusį zimbabvietį kun. dr. Ishmaelį Noko.

Tarptautinis kongresas nuteistųjų sielovados klausimais

2009 m. rugsėjo 21-24 d. Evangeliškoji Vienos akademija, bendradarbiaudama su Evangeliškąja Vienos kalėjimų sielovados organizacija bei Tarptautinės kalėjimų kapelionų asociacijos Europos skyriumi buvo surengusi tarptautinį kongresą tema „Žmogaus poveikslas baudžiamojoje bei bausmių vykdymo teisėje. Išėjties taškas - krikščioniškoji socialinė etika“.

Renginys buvo skirtas sielovados tarnystę pataisos įstaigose vykdančioms kapelionams. Mūsų šaliai kongrese atstovavo Lietuvos kalėjimų kapelionų asociacijos patarėjas penitencinės (t. y. bausmių vykdymo) teisės ir veiklos klausimais, Pravieniškių 3-ųjų pataisos namų būrio viršininkas Marius Jokubauskas (Kauno bažnyčia „Tikėjimo žodis“), kapelionai Gintaras Vėbras (Vilniaus krikščionių bendruomenė „Biblijos kelias“) ir Liutauras Zacharka (Kauno miesto baptistų „Gerojo Ganytojo bažnyčia“), statutiniai valstybės tarnautojai, Pravieniškių 2-ųjų

pataisos namų psichologas Romas Radzevičius.

Šio renginio tikslas - ne tik aptarti kriminalinę bausmę atliekančio žmogaus koncepciją sisteminės teologijos bei sociologijos mokslų lygmenyse, tačiau ir pasiūlyti bibli-

nės etikos principais pagrįstų, konkrečių praktinių situacijų sprendimo strategiją. Sielovados tarnystę atliekantys kapelionai kongrese pagilino savo veiklos kompetenciją bei profesinius gebėjimus, susipažino su pačios kriminalinės bausmės biblinėmis prielaidomis, Šventajame Rašte atskleidžiamų Dievo drausminimo tikslų sistema ir prioritetais, mokėsi, kaip spręsti sielovados tarnystės procese kylančius konfliktus.

Spalio mėn. kun. Sigita Švambarienė stažavosi Mičigano valstijoje (JAV) Midlando mieste, kur tarnavo presbiterionų bažnyčioje.

Kauno bažnyčioje 2009 m. rugpjūčio 23 d. kun. Tomo Sako buvo pakrikštyta Ingos ir Povilo Jelkinų dukrelė Sofija.

Sveikiname parapijiečius

*inžinierių LEONĄ KUGINĮ,
90 metų Jubiliejų šventusį spalio 25 d.*

*gydytoją LEONĄ DIDŽIULĮ,
80 metų Jubiliejų šventusį lapkričio 1 d.*

*buvusią parapijos pirmininkę,
LERB Konsistorijos prezidentę, kuratorę,
fizikos mokslų daktarę
RENATĄ BAREIKIENĘ TUNKŪNAITĘ,
70 metų Jubiliejų šventusią lapkričio 10 d.*

*Te kiekvieną Jūsų dieną lydi Viešpaties palaima ir globa,
te aplenkia Jus vargai ir skausmai, te Jums šypsosi ir myli
draugai, giminės ir artimieji!*

Vilniaus ev. reformatų parapijos Taryba

*Lietuvos reformatų
Bažnyčios vadovybė:*
Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios
Unitas Lithuaniae
Sinodo Konsistorijos
prezidentė
krt. dr. Renata Bareikienė
mob. 8 688 88 632

*Lietuvos reformatų
kunigų telefonai:*
Gen. superintendentas
kun. Rimas Mikalauskas
gyv. Biržuose
mob. 8 686 66 383,
Senjoras kun. emeritas Petras Čepas
gyv. Medeikiuose
tel. 8 450 58 577.

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
(gyv. Vokietijoje)
kun. Tomas Šernas
gyv. Vilniuje, tel. 213 1810
mob. 8 687 56 846,
kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje
tel. 8 5 240 6595
mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose
mob. 8 681 66 661
diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com
kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje
mob. 8 656 45 016

Parapijos vadovybės telefonai:

Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,
pavaduotoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:
Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,
Donata Indriūnaitė
234 2824 n., mob. 8 616 31 089
Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 613 60 242

Laiškus redakcijai galite rašyti
Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius
Dalijai Gudliauskienei
El. paštas: dalija@mail.lt,
Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė
Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.